

Uddrag fra Folkeoplysningsloven

Kapitel 1

§ 1

Lovens afsnit I skal med respekt for forskellige holdninger sikre offentlige tilskud m.v. til den frie folkeoplysende virksomhed, der bygger på fællesskab og de enkelte initiativtageres idégrundlag.

Folkeoplysningsloven – kommentarer:

Bestemmelsen indeholder en overordnet formålsbeskrivelse for hele det frie folkeoplysende område. Bestemmelsen i § 1 kan ikke stå alene, men skal ses i sammenhæng med formålsbeskrivelserne for den folkeoplysende voksenundervisning (§ 7) samt med det foreningsbegreb, der defineres i §§ 4 og 5.

Formålsbestemmelserne sætter folkeoplysningen ind i en overordnet samfundsmæssig, historisk, kulturel og social sammenhæng, hvor grundelementerne i det folkeoplysende trækkes frem. Her tænkes f.eks. på demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, hvor den enkelte føler sig forpligtet over for andre borgere og over for fællesskabet og forholder sig aktivt til andre.

Bestemmelsen giver nogle pejlemærker, hvor grundelementerne i det folkeoplysende trækkes frem, og hvoraf det fremgår, at ikke al mellem menneskelig aktivitet nødvendigvis er støtteberettigende som folkeoplysning efter loven.

Kapitel 2

§ 3

Den frie folkeoplysende virksomhed skal være etableret af en folkeoplysende forening med vedtægt, jf. §§ 4 og 5, for at være tilskudsberettigende eller kunne få anvist lokaler, jf. dog § 6, stk. 1 nr. 3, og § 21, stk. 6.

§ 4.

En folkeoplysende forening er

- 1) en forening, der tilbyder folkeoplysende voksenundervisning m.v., jf. kap. 4, eller
- 2) en forening, der tilbyder frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde, jf. kap. 5.

Stk. 3. En folkeoplysende forening efter stk. 1, nr. 2, skal

- 1) have formuleret et formål med foreningsdannelsen, som fremgår af vedtægten,
- 2) tilbyde folkeoplysende virksomhed efter denne lov,
- 3) have en bestyrelse,
- 4) være demokratisk opbygget,
- 5) bygge på aktivt medlemskab og have mindst 5 betalende medlemmer,
- 6) som udgangspunkt være åben for alle, som tilslutter sig foreningens formål, jf. § 14, stk. 3,
- 7) være hjemmehørende i tilskudskommunen og
- 8) have en virksomhed, der er almennyttig og kontinuerlig.

Folkeoplysningsloven – kommentarer:

Bestemmelserne svarer til kravene til en forening, der udbyder folkeoplysende voksenundervisning, bortset fra at foreningen skal opfylde formålsbestemmelsen i § 14. Der henvises derfor til bemærkningerne til stk. 2, nr. 1.

Foreningens formål skal være almennyttigt. Der ligger heri et krav om, at foreningens formål skal have en værdi, som kommer fællesskabet til gode, uden at der er involveret kommercielle interesser heri.

Bestemmelsens krav om, at foreningens virksomhed skal være kontinuerlig, har som baggrund, at det ikke er tanken med loven, at der skal gives støtte til foreninger, der

etableres alene med det formål at afholde et enkeltstående eller ét årligt folkeoplysende arrangement. Der skal være tale om faste, planlagte aktiviteter, som primært forventes at forløbe over hele året.

Foreningen skal være demokratisk opbygget. Det medfører, at der skal være demokratiske valg til foreningens bestyrelse, hvilket typisk vil ske ved afholdelse af en årlig generalforsamling. Foreningen skal bygge på aktive medlemmer, hvor foreningens primære medlemsform er aktive og ikke passive medlemskaber. Derudover ligger der i bestemmelsen, at medlemmerne skal have indflydelse på foreningens ledelse. Det sker primært ved, at der afholdes valg til bestyrelsen, afholdes medlemsmøder eller lignende.

For ungdomsklubbers vedkommende skal den demokratiske sammenhæng forstås sådan, at bestyrelsen kan være sammensat af forældrerepræsentanter, repræsentanter fra initiativtagerne, eventuelt en kommunal repræsentant samt repræsentanter valgt af og blandt klubbens medlemmer.

Bestemmelsen skal også ses i sammenhæng med udelukkelse af kommerciel virksomhed fra lovens område.

Demokratisk opbygning medfører, at alle myndige medlemmer skal have adgang, tale- og stemmeret på generalforsamlingen eller lign. Børn, der er medlemmer af en forening, kan have stemmeret ved deres forældre efter foreningens bestemmelse.

Foreningerne skal i øvrigt være opmærksomme på, at de i det daglige arbejde, f.eks. ved medlemsmøder eller lignende sikrer alle medlemmer reel medindflydelse.

Det er kommunalbestyrelsens kompetence ud fra en samlet bedømmelse af den folkeoplysende forenings virksomhed at afgøre, om betingelserne for at opnå tilskud og få anvist lokaler er opfyldt.

Kapitel 5

§ 14. Formålet med det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde er at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab og med udgangspunkt i aktiviteten og det forpligtende fællesskab at styrke folkeoplysningen. Sigtet er at styrke medlemmernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Stk. 2. Det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde rummer idræt og idébestemt og samfundsengagerende børne- og ungdomsarbejde, hvortil der er knyttet deltagerbetaling.

Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, beslutte at fravige kravet om deltagerbetaling.

Stk. 3. En frivillig folkeoplysende forening skal være åben for alle, som tilslutter sig foreningens formål. Kommunalbestyrelsen kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, godkende aktiviteter for en bestemt, afgrænset deltagerkreds som frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde. Aktiviteter for den samme deltager kan dog kun godkendes for deltagelse på ét hold og højst i 1 år.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen fastsætter regler om fravigelse af kravet om deltagerbetaling, jf. stk. 2.

Folkeoplysningsloven – kommentarer:

Formålsbestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovens overordnede formål i § 1. Det i lovens § 1 nævnte fællesskab er i formålsbestemmelsen for det frivillige foreningsarbejde gjort forpligtende.

Medlemskab af en frivillig folkeoplysende forening indebærer således en aktiv deltagelse, hvor hvert enkelt medlem er forpligtet over for fællesskabet. Det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde bygger på en tradition, hvor børn og unge får mulighed for at tage stilling til det liv og samfund, de er en del af. Det sker

bl.a. gennem foreningslivet ved at styrke evnen og lysten til at deltage aktivt i samfundslivet og herunder kunne medvirke til mellemfolkelig forståelse og tolerance.

Folkeoplysende virksomhed bygger derudover på en historisk tradition, der bl.a. indebærer respekt for den enkelte forenings idépolitiske grundlag og frie emnevalg. Når foreningen lægger rammerne for sine aktiviteter, skal formålsbestemmelsen og de krav, der stilles til foreningsdannelsen, give pejlemærker for, hvad der er frit folkeoplysende foreningsarbejde efter loven.

Med den seneste ændring af formålsbestemmelsen for det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde tilføjes det i lovteksten, at det er en del af formålet at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab. Ændringen afspejler alene en tilføjelse til beskrivelsen af de eksisterende formål, der skal tydeliggøre folkeoplysningens demokratiske forpligtelse og understrege de demokratiske perspektiver i de folkeoplysende aktiviteter.